

Náučný chodník Štrbské Pleso

Kraj:	Prešovský
Okres:	Poprad
Geomorfologická jednotka:	Tatranské podhorie
Geologická jednotka:	kvartérne glaciálne sedimenty
Chránené územia:	Tatranský národný park, národná prírodná rezervácia Furkotská dolina a prírodná rezervácia Rašelinisko
Prístup:	TEŽ / OŽ / bus Štrbské Pleso
Východisko:	Štrba, Štrbské Pleso, hlavná cesta powyše centrálného parkoviska nad stanicou TEŽ a OŽ
Trasa:	Štrba, Štrbské Pleso: nad stanicou TEŽ a OŽ (Szentiványiho ul.) - lyžiarske stredisko pod mostíkmi pri hoteli FIS (ul. K vodopádom) - okolo Štrbského plesa - komplex hotelov na južnom brehu Štrbského plesa (Kúpeľná ul.) - okolo Nového Štrbského plesa - Jazierka lásky
Dĺžka, prevýšenie:	6 km, prevýšenie 90 m
Čas prechodu:	2,5 h
Počet zastávok:	40
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické, ochrannárske

Typ chodníka: samoobslužný, líniový s okruhmi okolo Štrbského plesa a Nového Štrbského plesa, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Čiastočne je chodník súbežný s červenou, žltou a modrou

turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2013 prvá etapa s 30 panelmi (história), 2015 druhá etapa s 10 panelmi (príroda)

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je; mapa s vyznačenou polohou panelov

Kontakt: Obecný úrad Štrba, Hlavná 188/67, 059 38 Štrba, tel. 052 / 7878 817

Poznámka: Trasa je bezbariérová. Chodník nie je priebežne značený.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre historicky i geovedne zameranú tematickú vychádzku. V prípade priaznivého počasia odporúčame prírodovedne hodnotnejší náučný chodník Lesom medzi Plesom a plesom.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Štrbské Pleso (Štrba-Štrbské Pleso, resp. Vysoké Tatry-Štrbské Pleso). Najvyššie (1 346 m n. m.) položená podtatranská osada severozápadne od Svitú v strednej časti Tatranského podhoria v okolí jazera Štrbské pleso neďaleko od Cesty slobody, kedysi prevažne s liečebno-kúpeľnou, dnes s turistickou funkciou. Osada Štrbské Pleso vznikla v roku 1872, kedy nedlho po postavení Košicko-bohumínskej železnice (prechádzajúcej pri neďalekej Štrbe) postavili na juhovýchodnom brehu plesa dva jednoduché prízemné zruby, ktoré nasledovali ďalšie chaty, letohrádky, reštaurácie. V roku 1885 bol osade priznaný charakter liečebných kúpeľov. V roku 1896 bola prepojená so stanicou Štrba parnou ozubnicovou železnicou a v roku 1912 elektrickou železnicou so Starým Smokovcom. Juhovýchodne od plesa bolo začiatkom 20. storočia na mieste rašeliniska vytvorené umelé jazero - Nové Štrbské pleso. V roku 1906 na južnom brehu plesa začala výstavba hotelov a sanatórií, ktorých budovy po prestavbách stoja dodnes. Po prvej svetovej vojne cesta od Pribyliny spájajúca podtatranské osady sa dostala do správy štátu, bola pomenovaná Cestou slobody a začalo sa s jej postupnou prestavbou. Po druhej svetovej vojne a po znárodnení v roku 1948 výhradnú správu nad kúpeľmi prevzal štát. Osada sa stala v roku 1970 dejiskom majstrovstiev sveta v klasických lyžiarskych disciplínach, s čím súvisela výstavba lyžiarskeho strediska so skokanskými mostíkmi a hotelom FIS, hotela Panoráma a i. Boli vybudované i ďalšie liečebné domy (napr. v roku 1976 Helios - aj medzinárodne významné Národné klimatické centrum pre liečbu respiračných ochorení). Po roku 1989 kúpele stratili svoju funkciu a po privatizácii buď chátrajú, alebo boli prebudované na luxusné hotely. V roku 2007 sa časť územia Štrbského Plesa včítane osady vrátila do administratívneho pôsobenia a stala sa jednou z troch miestnych častí obce Štrba a časť územia zostala jednou z troch častí mesta Vysoké Tatry.

Štrbské pleso. Jazero ľadovcového pôvodu v Tatranskom podhorí v predpolí Mlynickej doliny pod južnými svahmi Vysokých Tatier vo výške 1 346 m n. m. v osade Štrbské Pleso, druhé najväčšie na slovenskej strane Tatier. Ide o naše najväčšie morénové jazero s rozlohou necelých 20 ha. Jeho panva sa vyvinula pri vytopení asi 80 m hrubej kryhy rozpadnutého ľadovca Mlynickej doliny, zasypanej bočnou morénou mladšieho ľadovca, je teda výtopiskovo-hradeným jazerom. Prvý ho spomína Dávid Frölich v roku 1644 v diele *Bibliotheca seu Cynosura Peregrinantium*. Pred príchodom turistov ho poznali uhliari, poľovníci, drevorubači a bylinkári. Patrilo liptovskej rodine Szentiványiovcov, v roku 1901 ho odkúpil uhorský štát. Od konca 19. storočia sa umelo zarybňovalo a v zime pre chladiarenské

ciele na ňom lámali ľad, ktorý bol veľmi čistý. Vyvážali ho do Budapešti, Berlína a Viedne. Pleso nemá žiaden viditeľný prítok ani odtok. Podľa merania z roku 2002 má hĺbku až 26 m. Podarilo sa ju namerať len náhodou počas iného prieskumu jazera. Pozoruhodnosťou je prítomnosť ryby sih maréna (*Coregonus maraena*). Ide pravdepodobne o posledné miesto na svete, kde sa nachádza vo svojej čistej forme. Siha sem dovezli v roku 1929 rybári z Třeboňska v Ćechách. Opätovne ho odborníci objavili náhodne až v roku 1986. Dnes musí sih bojovať o prežitie s ploticou, ostriežom, štukou a eutrofizáciou. Ako nepôvodný druh nie je chránený.

Nové Štrbské pleso. Vodná nádrž v osade Štrbské Pleso v Tatranskom podhorí asi 0,5 km juhovýchodne pod Štrbským plesom vo výške 1 312 m n. m. vybudovaná v zamočiaranom území morénového predpolia Mlynickej doliny začiatkom 20. storočia, kedy bolo do nej odvedené „Štrbské“ rameno bifurkujúceho potoka Mlynica, pričom druhé („Popradské“) rameno Mlynice zakrátko ústilo do Popradu. Pri nádrži banskobystrický architekt Karol Móry vybudoval hotel a rozhľadňu a časom sa tu vyvinula rovnomenná osada. Dnes do plesa priteká aj z neho odteká potok Mlynica.

Slepé pleso. Zanikajúce pliesko asi 100 m severozápadne od Štrbského plesa v Tatranskom podhorí, ktorého panva je prakticky vyplnená rašelinou. Neďaleko jeho západného okraja prechádza turistická značka do Furkotskej doliny.

Národná prírodná rezervácia Furkotská dolina. Rozsiahle chránené územie vo Vysokých Tatrách a Tatranskom podhorí severne od Cesty slobody severozápadne od Štrbského Plesa na území Furkotskej doliny a jej predpolia včítane samotného morénového Štrbského plesa vyhlásené v roku 1991 na ochranu krajinársky cenného a vedecky významného územia Tatier s výraznými formami glaciálneho reliéfu, množstvom plies, mimoriadne vzácnymi fytoocenózami endemického charakteru, jedinej lokality trávničky alpínskej (*Armeria alpina*) na Slovensku a rašeliniskovej vegetácie zanikajúceho Slepého plesa. V rezervácii ležia viaceré karové (Wahlenberove plesá) a morénové plesá (Furkotské plesá, Rakytovské plieska). Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Tatry (súčasť sústavy Natura 2000).

Prírodná rezervácia Rašelinisko. Nevelké chránené územie v Tatranskom podhorí neďaleko od Štrbského plesa (asi 100 m na juhovýchod od hotela Patria) na ochranu významnej lokality - ojedinelej v Tatranskom národnom parku - s reliktným výskytom andromédky sivolistej (*Andromeda polifolia*) v typickom spoločenstve rašelinovej boriny s kosodrevinou a krovitými vrbami. Rastú tu aj iné ohrozené taxóny flóry Slovenska, napr. rosička okrúhloľistá (*Drosera rotundifolia*).

Tatranské podhorie. Jeden z troch geomorfologických podcelkov **Podtatranskej kotliny**, lemujúci západnú polovicu južného úpätia Západných Tatier a celé južné a juhovýchodné úpätie Vysokých Tatier. Ide o hladko modelové výškovo rozčlenené pretiahle územie vo výškach 900 - 1 450 m n. m. zhruba medzi ústím Račkovej doliny a Tatranskými Matliarmi budované balvanitým materiálom (čelných a čelno-bočných) morén ľadovcov, ktoré počas pleistocénu v časoch maximálnych zaľadnení vytekali z tatranských dolín do ich predpolia - dnešných kotlín, Liptovskej a Popradskej. Tieto naň pod miestami strmými okrajovými svahmi nadväzujú a spoločne tvoria Podtatranskú kotlinu.

Tatranský národný park (TANAP). Najstarší a najrozľahlejší národný park na Slovensku, vyhlásený v roku 1948, na poľskej strane Tatier o šesť rokov neskôr. Dnes zahŕňa územie **Západných Tatier**, **Vysokých Tatier** ako aj **Belianskych Tatier**. Tieto pohoria majú vysokohorský (alpínsky) charakter, v časti Vysoké Tatry 30 štítov a veží presahuje výšku 2 500 m n. m., je medzi nimi aj najvyšší vrch Tatier, Slovenska a Karpát, Gerlachovský štít (2 655 m n. m.). Ich reliéf formovali horské ľadovce, ktorých pozostatkom je množstvo jazier - plies. Oficiálnym symbolom TANAPu je endemit kamzík vrchovský tatranský. Typickými sú aj plesnivec alpínsky, kosodrevina či orol skalný a svišť. Mimoriadnou udalosťou na území TANAPu bola vetrová kalamita, ktorá 19. novembra 2004 postihla južné svahy Vysokých Tatier, najmä však Tatranského podhoria a priľahlej časti Podtatranskej kotliny

medzi Podbanským a Tatranskou Kotlinou (30 km) a nahlho zmenila charakter postihnutého územia. Atraktivita prírodných krás udržuje trvale vysokú návštevnosť parku. Na jeho území je okolo 600 km turistických chodníkov a 16 značených cyklistických chodníkov. Správa TANAPu sídli vo Svite, pracovisko má aj v Liptovskom Mikuláši. TANAP včítane jeho ochranného pásma prekrýva bilaterálna Biosférická rezervácia Tatry, do svetovej siete UNESCO zapísaná v roku 1993, viaceré územia európskeho významu (napr. Tatry, Poš, Machy) a chránené vtáacie územie Tatry (obe posledné kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

Panely o histórii (popri cestách celej osady, pri juhovýchodnom brehu Štrbského plesa a okolo Nového Štrbského plesa; majú **hnedý okraj**)

1. Atrakcie na Štrbskom Plese
2. Plesá na území katastra Štrby
3. Nenáročné túry
4. Štrbské Pleso vo filme
5. Jazierka lásky
6. Klimatické kúpele
7. Prónay vila a Gemerka
8. Olympionici zo Štrby
9. Zaujímavé akcie
10. Vzácné návštevy
11. Tipy na náročnejšie túry
12. Užitočné informácie
13. Majstrovstvá sveta 1970
14. Tradície lyžiarskych podujatí
15. Bežecké trate
16. Andělova zjazdovka
17. Skoky na lyžiach
18. Mlynická dolina
19. Člnkovanie
20. Zaujímavosti o jazere
21. Promenáda okolo plesa
22. Jozef Szentiványi - zakladateľ Štrbského Plesa
23. Máša Haľamová
24. Komplex hotelov Kriváň, Hviezdoslav, Jánošík
25. Hotel Solisko
26. Kovalíkov dvojkriž
27. Doprava na Štrbskom Plese
28. Móryho hotel a rozhľadňa
29. Nové Štrbské pleso
30. Ktoré zvieratá tu majú domov

Panely o prírode (pri severozápadnom brehu plesa; majú **zelený okraj**; v mape sú rukou očíslované ako 31 - 40, v teréne číslované nie sú)

1. (31.) Hlucháň
2. (32.) Medved'
3. (33.) Kamzík

4. (34.) Svišť
5. (35.) Orol
6. (36.) Limba a kosodrevina
7. (37.) Tatranské lesy
8. (38.) Plesá a vodopády
9. (39.) Flóra Tatranského národného parku
10. (40.) Vzácne druhy rastlín Tatranského národného parku

Číslovanie panelov 1 - 40 neznamená ich nadväznosť ani priestorovú ani tematickú, má len orientačný význam.

